

PLATON'UN TİRANLIK ELEŞTİRİSİ

Zafer YILMAZ *

*“ Kötü Kurulmuş Bir Devlette Bir Şeyin
Bozulmaktan Kurtulması, Olacağına
Ulaşması Ancak Tanrı Eliyle Olur.”
(PLATON)*

Özet: Platon, dönemindeki toplum düzenine karşı çıkarak, ideal bir düzen arayışına girişmiş, ‘Devlet’ adlı eserinde bu ideal düzeni gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu yüksek idealin gerçekleşmesini sağlayacak yönetim şekli de ya bilge kişinin yönetimi -monarşi- ya da bilge azınlığın yönetimi –aristokrasi- olacaktır. Platon’un kurduğu toplum düzeni tanrısal ilkeler üzerine kurulmuş olsa da bir gün bozulacak, bozuk yönetim biçimleri olarak gösterdiği timokrazi, oligarşi, demokrasi ve tiranlık ortaya çıkacaktır. Bu çalışmada Platon’un en bozuk yönetim şekli olarak gördüğü tiranlık’a yönelik eleştirileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tiranlık, demokrasi, özgürlük, adalet, kölelik.

İnsanların tek başlarına kendi kendilerine yetememeleri, farklı yapıya sahip insanların bir araya toplanmasını zorunlu kılar. Farklı yapıya sahip insanların oluşturduğu bu birlikteliğe ise toplumsal düzen denir.¹ Kurulan bu düzen sadece insanların maddi ihtiyaçlarını gidermek için değil, manevi ihtiyaçlarını da gidermek için kurulmuş bir düzendir.² Farklı yapıya sahip insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemek ve bunun bilgisine sahip olup, insanları mutlu edecek bir yönetim modeli ortaya koymak ise en zor işler arasındadır.³ Bu zorluğun farkında olan Platon, ideal bir düzen arayışına girişmiş, *Devlet* adlı eserinde bu ideal düzeni gerçekleştirmeye çalışmıştır. Platon bu çabasında sadece yaşadığı dönemdeki toplum yapısına uygun yönetim şekli aramamış, bütün insanlık için geçerli, değişmez bir yönetim şekli oluşturmaya çalışmıştır. Bu yüksek idealin gerçekleşmesini sağlayacak yönetim şekli de, ya bilge kişinin yönetimi –monarşi- ya da bilge azınlığın yönetimi –aristokrasi- olmalıdır.⁴

Platon’un ortaya koyduğu toplum düzeni, yetkin bir toplum düzenidir ve tanrısal ilkeler üzerine kurulmuştur. Fakat bu yetkin toplum düzeni bir gün çözülecek ve Platon’un bozuk düzenler olarak gösterdiği timokrazi, oligarşi, demokrasi ve tiranlık ortaya çıkacaktır. Platon’un en bozuk düzen olarak gösterdiği tiranlık’a geçmeden önce açıklanması gereken sorun, tanrısal

* Arş.Gör., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Felsefe Grubu Eğitimi ABD.

¹ Platon, *Devlet*, Çev.,Selahattin Eyuboğlu-M.Ali Cinboz. İstanbul, Remzi Kitabevi, 1995,s.59

² Cemil Sena, *Filzoflar Ansiklopedisi*, Cilt-II. Remzi Kitabevi, İstanbul. 1975.s.27

³ Platon, *Devlet* Adamı, Çev.Behice Boran-Mehmet Karasan,M.E.B.Yanırları,İstanbul, 1992,s.85

⁴ Platon, *Devlet*, s.135. s.225

özelliklere sahip, yetkin bir toplum düzeninin nasıl çözüldüğü ve bozuk düzenlerin nasıl ortaya çıktığı sorundur.

Karl Popper'in de ifade ettiği gibi bu sorun, yetkin bir toplum düzeninin, kendi içinde çözülme tohumu taşıdığı varsayılarak çözülemez. Çünkü kendi içinde çözülme tohumu taşıyan bir yönetim modeli sadece bu sebepten dolayı yetkinlikten uzak bir yönetim olarak değerlendirilebilir. Platon bu sorunu, yetkin toplum düzeninin, belirli ana kuruluş düzenine yüklemektense evrensel geçerliliği olan biyolojik, hatta kozmolojik bozulmanın evrim yasasına bağlayarak çözmeye çalışmıştır.⁵ Platon'a göre; "her doğan şey çürümek zorundadır..."⁶ Bu bakış açısıyla, kurulmuş olan düzen tanrısal ilkelere sahip olsa da bir gün bozulacaktır. Bu genel teori doğru olsa bile, yeterince yetkin, tanrısal ilkeler üzerine kurulmuş bir yönetim modelinin çürüme yasasından neden kurtulamayacağını tam olarak açıklayamamaktadır.

Platon'un bilgi konusundaki görüşleri dikkate alındığında, bu sorunun çözümüne ilişkin daha tatminkar kabul edilecek görüşler ileri sürdüğü söylenebilir. Platon'un tasarladığı tanrısal düzenin garantisi, felsefi araştırmanın en yüksek seviyesine ulaşabilen ve ideaların bilgisini kavrayabilen az sayıdaki filozof-yöneticilerdir. Filozof-yöneticiler aynı zamanda toplumdaki her çeşit değişikliğin de sebebidirler.⁷ Platon'a göre, toplumu yönetmek için yetiştirilen insanlar ne kadar akıllı, bilgili, görgülü olurlarsa olsunlar, insanların bu dünyaya gelme zamanını ve kimlerin devlet için kutsal evlenmeler yapıp çocuk sahibi olmaları gerektiğini tam olarak bilemeyeceklerdir. Bunu bilmek ise, bitkilerin ve diğer canlıların kısırlık ve verimlilik dönemlerini gözlemleyip, hayat sürelerine göre ortaya çıkacak hesabı insana uygulamakla olur.⁸ Ancak bu yolla elde edilen bilgi, rasyonel bir bilgi olmayıp, algı ve deneyime dayalı, yani empirik bir bilgidir. Algı ve deneyime dayalı bilgi ise Platon nazarında kesin ve güvenilir olamaz. Çünkü onların konusu idealar değil, akış halindeki değişen şeylerin dünyasıdır.⁹ Yöneticiler de bundan daha iyi bilgi sağlayamayacakları için, zamansız evlilikler yapılmasına sebep olacaklardır. Bu durum da kötü doğuşlu çocukların dünyaya gelmesine, toplumun bozulmasına neden olacaktır.

Platona göre, zamansız ve uygun olmayan kişilerin evlilikleri sonucu meydana gelen çocuklar arasından en iyilerini yaşlılar devletin başına getirirler. Fakat kötü doğuşlu oldukları için, devletin başına geçer geçmez devlet işleriyle ilgilenmez, eğitime gereği gibi önem vermezler. Farklı yaradılışa sahip, altın, gümüş, demir soylarını ayırt edemez birbirine karıştırırlar. Bu durum da, insanların doğuştan eşitsizliğine inanan Platon'un hiç istemediği bir şeydir. Çünkü, yaradılışı farklı insanların birbirine karışması soy bozulmasına sebep

⁵ Karl Popper, Açık Toplum ve Düşmanları, Cilt-I-Platon-.Çev. Mete Tuçay, Remzi Kitabevi, İstanbul.2000.s.88

⁶ Platon, Devlet. s.229

⁷ a.g.e. s.229

⁸ a.g.e. s.230

⁹ Karl Popper, A.g.e. s.88

olur ve soy bozulması da toplumda ortaya çıkacak anlaşmazlıkların kaynağını oluşturur.¹⁰

Soy bozulması aynı zamanda devletin adaletine de gölge düşürecektir. Çünkü Platon'a göre, bir devletin adaleti, barındırdığı üyelerinin buldukları sınıfı kabul edip, doğalarına uygun işleri yerine getirmeleriyle sağlanır.¹¹ Platon'un bu adalet tanımlamasına göre de, kendi tasarladığı yönetim şekli, barındırdığı üyelerine, doğalarına uygun işleri yapmalarına olanak sağlayan en adil yönetim şekli olurken, bundan uzaklaşma durumuna göre ortaya çıkan yönetim biçimleri timokrazi, oligarşi, demokrasi, tiranlık gibi bozuk yönetim biçimlerine karşılık gelirler.

Platon en bozuk yönetim şekli olarak gösterdiği tiranlığın demokrasinin doğal gelişim seyri sonucunda ortaya çıkacağını düşünür. Ona göre, demokrasinin temel belirleyici ilkesi özgürlüktür ve demokrasiyi yıkıp yerine tiranlığın kurulmasına sebep olacak da, demokrasinin en büyük değer saydığı, doymadan arzuladığı özgürlük olacaktır. "Özgürlüğe susamış devletin başındakiler içki sunmasını bilmeyen sakilere dönerlerse, demokrasi alabildiğine özgürlük için sarhoş olur. Halkı yönetenler her yola girmesini beceremez, her istenen özgürlüğü veremez olunca, halk onları suçlandırır..."¹² Bütün bu suçlamalar zamanla artarak kötü bir sonuca ulaşır. Yurttaşlar o hale gelirler ki, bir yerde baskıya benzer en ufak bir şey gördüler mi, ayaklanırlar, yazılmış yazılmamış bütün kanunları hiçe sayıp, başlarına buyruk yaşamak isterler.¹³

Platon'un düşündüğü demokrasi anlayışı ve sağladığı özgürlük sayesinde önce yasalara baş kaldıran halk, daha sonra özgürlüğe yüz çevirip kendisini köleliğe götürecek bir yol tutar. Her aşırılığın ardından her zaman sert bir tepkinin geleceğini ifade eden Platon, aşırı özgürlüğün tepkisinin de insanda olsun toplumda olsun aşırı kölelikten başka bir sonuca ulaşmayacağını düşünür.¹⁴ Demokratik yönetimde herkesin söz hakkı olacağı için zamanla fakir halk zenginler karşısında hak arayışına girip zenginleri düşman olarak görmeye başlar. Zamanla zenginlerle halk arasındaki anlaşmazlıklar hat safhaya ulaşır ve daha kalabalık olan fakir halk birisini tutar başa geçirir. Halkın tutup başa geçirdiği bu kişi tiranlığın tohumlarını taşıyan kişidir.¹⁵

Yönetimi ele geçiren tiran ilk başta yerini sağlamlaştırmanın ve varlığını devam ettirmenin yollarını arar. Bunun en iyi yolu ise, halkın dostu gibi görünmektir. Halkın dostu gibi görünen tiran bu sayede çoğunluğun desteğini almış olur. "İlk günler zorba (tiran) dört bir yana selamlar, gülümsemeler dağıtır, zorbanın (tiranın) tam tersi gibi gösterir kendini; yakınlarına ve halka

¹⁰ Platon, Devlet. s. 231

¹¹ a.g.e. s.131

¹² a.g.e. s.247

¹³ a.g.e. s.248

¹⁴ a.g.e. s.248

¹⁵ a.g.e. s.250

bol bol umutlar verir, borçluları avutur, herkese hele kendi adamlarına topraklar dağıtır, dünyanın en cömert, en tatlı adamı gibi görünür...”¹⁶ Bütün bunlara rağmen bu kişi içinde tiranlığın tohumlarını taşıdığından, halkı hep buyruğu altında tutmanın yollarını arar. Bir tiran için bunu sağlamanın yolu ise, halkı savaşa sürüklemek ve ağır vergiler altında ezmektir. Bu sayede hem halk fakirleştirilip baştaki yöneticiye muhtaç hale getirilir, hem de işten başını kaldırıp durumunu düşünemeyeceği bir hale sokulur. Eğer bu isteklere karşı çıkan olursa da, bunların dost ya da düşman olmasına bakılmaksızın öldürülmeleri sağlanır.¹⁷ Verilen bütün cezaların da yasalara uygun olduğu ve toplumda adaleti sağlamak adına verildiği düşünülür.¹⁸

Platon’a göre, zamanla halkın düşmanı konumuna gelen tiran, kendi güvenliğini sağlayabilmek için paralı bekçiler tutmak zorunda kalır. Bekçi olarak tuttuğu insanların ihanetine uğramamak için de onları fazlasıyla doyurması gerekir. Etrafında gerçek anlamda bir tek dost bırakmayan bu yönetici, paralı bekçilerini dost gibi görmek ve onlara güvenmek zorundadır. Bu anlamda bir tiranın yönetimde kalma şansı sahip olduğu maddi güce bağlıdır. Bunun farkında olan tiran, bütün masrafları devletin kutsal hazinelerinden ve halktan alacağı ağır vergilerle karşılama yoluna gider.¹⁹ Bütün bunlar da toplum değerlerinin tek kişi tarafından sömürüldüğünü, halkın korunması gibi bir kaygı güdülmediğini göstermektedir.

Böyle bir yönetim altında yaşayan halkın mutlu olma şansı ise hiç yoktur. Tiranlık ya da zorba yönetimde dilediğini yapan, başta bulunan az sayıdaki insandır. Bunların dışında kalan hemen hemen bütün yurttaşlar, boyunduruk altında, yoksulluk içinde, köle gibi yaşarlar.²⁰ Bu noktada şunu da ifade edelim ki, Platon burada halkın köle konumuna getirilmesinden rahatsız olmuş görünse de, kendi kurduğu ideal devletinde maddi ihtiyaçları karşılayan, toplumun en alt sınıfı köle gibi tasvir edilmektedir. Her ne kadar köle tabiri kullanılsa da, maddi ihtiyaçları karşılayan sınıfın eğitim görmek, devlet yönetiminde görev almak gibi hakları yoktur. Yine Platon’un demokrasiyi kölelerin bile istediğini yapma serbestliğine sahip olacakları bir düzen olarak görmesi ve köleliği kaldırmak isteyen demokrasi taraftarlarını küçümsemesi,²¹ halkın köle konumuna getirilmesinden çok da rahatsız olmayacağını göstermektedir. Çünkü Onun için önemli olan halk değil yönetici sınıfıdır.

Yönetim biçimleriyle, insan tipleri arasında paralellik kuran Platon, bireydeki adaleti de devletteki adalete benzer terimlerle tanımlar. Adil bir bireyden bahsedebilmek için de, ruhun parçaları olan, iştah, tin ya da irade ve

¹⁶ a.g.e. s.252

¹⁷ a.g.e. s.252

¹⁸ Platon, Yasalar, Cilt-I- Çev. Candan Şentuna-Saffet Babür, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1998, s.115

¹⁹ a.g.e. s.253-254

²⁰ a.g.e. s.264

²¹ a.g.e. s.248

akıl kendi alanlarındaki işlevleri yerine getirmelidir. Ruhun en alt basamağını oluşturan iştiha; ölçülü, ikinci basamağı oluşturan irade; cesur, ruhun en üst kısmını oluşturan akıl ise bilge olduğunda adalet sağlanmış olur.²² Bir Tiranda ya da zorba ruhlu bir insanda ise adaletten söz etmek mümkün değildir. Çünkü tiranca ruh taşıyan bir insan günlük ihtiyaçları peşinde koşan, tutkularını tatmin etmeye çalışan birisidir. Bu yapıya sahip bir insan, eros'u gönlünün tahtına oturtur, her dilediğine boyun eğer, kadın, içki, eğlenceler peşinde koşar,²³ aklın erdemi olan bilgeliği önemsemez.

Yönetim biçimleri arasında en alt sıraya yerleştirilen tiranlık gibi bu yönetim biçimine uygun insan ve sahip olduğu ruh da en alt sıraya konur.²⁴ İnsanların en kötüsü en mutsuzu olarak değerlendirilen tiranca ruh taşıyan bir insan aynı zamanda ömrü boyunca gerçek anlamda özgürlüğü, sevgiyi ve dostluğu tadamayacaktır.²⁵ Kaba ve bilgisiz olarak nitelendirilen bu insan, kendinden üstün ve erdemli olanlardan korkar, onlarla tam anlamıyla hiçbir zaman dostluk kuramaz. Kendinden çok aşağı kimselerle de dost olamaz. Çünkü onları hor görür, gerçek dost gibi bakmaz. Ancak kendi yapısına uygun, kaba, bilgisiz, buyruğuna giren, işine yaranlarla dostluk kurabilir.²⁶ Bu kurulan ilişki de dostluk ilişkisi değil çıkar ilişkisidir.

Platon yoğun eleştirilere tabi tuttuğu tiranlığı ortadan kaldırmak için eline geçen fırsatları değerlendirir ve zamanında yaşayan Syrakuza tiranı I. ve II. Dionysius'un eğitimini üstlenir. Platon'un amacı, iyi yaradılışla iyi bir eğitimi birleştiren, akıl ve düşünce yoluyla sade ve ölçülü isteklerle yaşayan birisini yetiştirip tiranlığı ortadan kaldırmak ya da diğer bir ifadeyle filozof düşüncesini ve yaşam tarzını yöneticiye uygulamaktır. Platon'un Syrakuza'ya ilk gidişinde yönetimde I.Dionysius vardır ve amacını gerçekleştirme çabası başarısızlıkla sonuçlanır. İlk girişiminde başarısız olan Platon, II. Dionysius'un yönetime geçmesiyle tekrar Syrakuza'ya gider. Bu yolculuğunda II. Dionysius'un felsefeye ilgi duyması ve bilgili olmak isteği Platon'u ümitlendirmiştir. Fakat II. Dionysius'un, diyalektik argümana itaat edip, hayatını bu argümanın sonuçlarıyla uyumlu hale getirmesi için gerekli olan disiplin ve özveriden yoksun olması²⁷ Platon'un Syrakuza'dan her defasında eli boş dönmesine neden olmuştur.

²² Christopher Rowe, Platon: İdeal Devlet Biçimini Arayışı, Çev. Erkan Akın, "Siyasal Düşüncenin Temelleri" içinde, Derleyen, Brian Redhead, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001, s.22

²³ Platon, Devlet, s.259

²⁴ Platon, Phaidros, Çev. Hamdi Akverdi, M.E.B. Yayınevi, İstanbul, 1977, s.57

²⁵ Platon, Devlet, s.262

²⁶ Platon, Gorgias, Çev. Melih Cevdet Anday, Diyaloglar-I- Remzi kitabevi, İstanbul, 1993, s.118

²⁷ Mark Lilla, İlkesiz Deha-Felsefeyi Siyasete Alet Edenler-, Çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Yayınları, İstanbul, 2004, s.167

Platon Syrakuza deneyimiyle bir filozof kral ya da felsefeye samimiyetle ve yeteri kadar bağılı bir yönetim bulmanın ne kadar zor olduğunu anlamıştır.²⁸ Platon verimli yazarlık kariyerinin son safhasını oluşturan yaşlılık dönemi diyalogları arasında yer alan Mektuplar'da şunları söyler: "Fakat sonunda o zamanki bütün devletlerin kötü idare edildiğini anladım; çünkü, uygun şartlar altında mükemmel olarak yeniden düzenlenemezse, kanunlarının iyileşmesine hemen hemen imkan yoktur. İşte bunun için, felsefeyi överken, ancak felsefenin yardımı ile devletlerin ve kişilerin idaresinde doğruluk gösterilebileceğini söylemiş; bundan ötürü de, insan soyunun, başına çöken belalardan ancak tam ve gerçek filozofların iktidarı ele alması ile veya devletin başında olanların, Tanrı'nın lûtfu sayesinde, gerçekten filozof olmaları ile kurtulabileceğini belirtmişim."²⁹ Platon'un bütün bu düşünceleri ve bunları gerçekleştirme girişimindeki başarısızlığı değerlendirilirse, yöneticilerin filozofları yanlarına daha çok, siyasi düşüncelerini meşrulaştırmak³⁰ ya da suç ortağı aramak adına çağırdıkları söylenebilir. Ayrıca bütün bunlar, hakikat arayışı peşinde olan filozof düşüncesinin ve siyasi taleplerin uzlaştırılmasının ne kadar zor olduğunu göstermektedir.

Tiranlığı dönüştürmeye insanın gücü yetmese de, kendi içindeki tiranca eğilimlere ket vurması, entelektüel oto-kontrolün sağlanması kendi elindedir. Platon'a göre, kendisini siyasi ve entelektüel bir yozlaşma tarafından sarmalanmış halde bulan filozofun ilk sorumluluğunun kendine çekilme sebebi de bu oto-kontrolü sağlamak içindir.³¹ Kusursuz olmayan bir şehirde yaşayan filozofun durumunu vahşi hayvanlar arasına düşen birisinin durumuna benzeten Platon, bu durumdaki bir insanı şu sözlerle anlatır; "azgın hayvanlar arasına düşüp de onlarla işbirliği etmek istemeyen biri gibi, tek başına bu azgın sürüye karşı kafa tutamayacağını, ne devlete ne dostlarına ne de kendine yararı dokunmadan ölüp gideceğini görür, görünce de bunu, kimsenin işine karışmayıp işine bakar. Fırtınaya yakalanıp da rüzgarın savurduğu toz, yağmur sağanağından korunmak için bir duvarın arkasına sığınan yolcu gibidir. Çevresinde olup biten yolsuzluklar, haksızlıklar ortasında temiz kalmakla kendini mutlu sayar. Güzel umutlara bağlanıp, iç rahatlığıyla hayattan çıkar gider."³² Platon'un, pratiğe ve gerçekliğe dair sorulara söyleyebileceği son sözü de, insanların meseleleri üzerinde fazla durmaya değmez³³ olur.

Sonuç olarak, Platon'un ideal bir düzen arayışına giriştiği ve bütün insanlık için değişmez bir yönetim şekli oluşturmaya çalıştığı görülmektedir.

²⁸ Monique Canto-Sperber, Siyaset Felsefesi Sözlüğü, Çev. İsmail Yerguz, İletişim Yayınları, 2003, s.678

²⁹ Platon, Mektuplar, Çev. İrfan Şahinbaş, M.E.B.Yayınları, İstanbul,1997, s.30

³⁰ Monique Canto-Sperber, Siyaset Felsefesi Sözlüğü, s. 679

³¹ Mark Lilla, A.g.e. s.180

³² Platon, Devlet, s.183

³³ Egon Friedell, Antik Yunan'ın Kültür Tarihi, Çev. Necati Aça, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 1999, s.289

Tiranlığı ortadan kaldırma çabasında ise bu idealin gerçekleşmeyeceğini anlamış ve insana siyasi yaşam tarzı dışında filozof yaşam tarzını benimsetmeye çalışmıştır. Bu yaşam tarzına bağlı olarak da, insanların meseleleri üzerinde fazla durmayıp bakışını idealar alemine ya da kutsal olan şeylere çevirmiştir.

Platon her ne kadar son noktada insanlığın meseleleri üzerinde durmayıp, gözünü kutsal olan şeylere çevirmiş olsa da, toplumsal bir varlık olduğumuz ve bu dünyada yaşadığımız gerçeği, insanların meseleleri ve yaptıkları üzerinde düşünmemizi zorunlu kılmaktadır. Gelecekte nasıl bir düzen ve dünya istediğimiz de bu gerçeği görebilmeye bağlıdır. Bu açıdan konuya baktığımızda, sömürgeciliğin ve savaşların tarihi, çevrenin acımasız tahribatı, terör ve bir türlü gerçekleşmeyen özgürlük vaatleri insanlığın içindeki tiranca ruhun ölmediğini göstermektedir. Durum böyle olsa da, her insan kişisel sorumluluklarının farkında olmalı ve insanlık adına bilgiyi ilerletme sorumluluğunu üstlenmelidir. Genç kuşaklar bu bilinçle yetiştirilmeli, entelektüel oto-kontrol elden bırakılmamalıdır. Aksi takdirde tiranca ruhların yaşamaya devam edeceği, insanlığın geleceğe umutla bakma ve mutlu olma şansını bundan sonra da yakalayamayacağı, geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de birçok insanın sefalete sürükleneceği söylenebilir.

Abstract: Plato, investigated an ideal system by opposing the system of society during his period and tried to achieve this ideal system in his work called 'State'. The management style or the learned person management which will get this high ideal make real, will be monarchy or aristocracy. Even if the society system which Plato published, was planned on principles, it will be spoiled timocracy, oligarchy, democracy and tyranny that he showed then as a spoiled management styles will appear. In this study it was tried to produce a criticism about tyranny that Plato saw as the most spoiled management style.

Key Words: Tyranny, democracy, freedom, justice, slavery

Kaynakça

- Cemil Sena, **Filozoflar Ansiklopedisi**, Cilt-II-Remzi Kitabevi, İstanbul, 1975.
Christopher Rowe, **Platon: İdeal Devlet Biçimini Arayışı**, (Çev., Erkan Akın), "Siyasal Düşüncenin Temelleri"İçinde, Derleyen, Brian Redhead, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001.
Egon Friedell, **Antik Yunan'ın Kültür Tarihi**, (Çev., Necati Aça), Dost Kitabevi, Ankara,1999.
Karl Popper, **Açık Toplum ve Düşmanları**, Cilt-I-Platon, (Çev., Mete Tunçay), Remzi Kitabevi, İstanbul,2000.
Mark Lilla, **İlkesiz Deha-Siyaseti Felsefeye Alet Edenler-**, (Çev. Ahmet Ergenç), Gelenek Yayınları, İstanbul,2004.
Monique Canto-Sperber, **Siyaset Felsefesi Sözlüğü**, (Çev., İsmail Yerguz), İletişim Yayınları, 2003.
Platon, **Devlet Adanı**, (Çev., Behiçe Boran - Mehmet Karasan), M.E.B.Yayınları, İstanbul,1992.

- _____, **Devlet**, (Çev., Selahattin Eyuboğlu - M.Ali Cinboz), İstanbul, Remzi Kitabevi, 1995.
- _____, **Gorgias**, (Çev., M.Cevdet Anday), Diyaloglar-I-Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- _____, **Mektuplar**, (Çev., İrfan Şahinbaş), M.E.B.Yayımları, İstanbul, 1997.
- _____, **Phaidros**, (Çev., Hamdi Akverdi), M.E.B.Yayımları, İstanbul, 1977.
- _____, **Yasalar, Cilt-I-**, (Çev., Candan Şentuna - Saffet Babür), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1998.